

Скриншот сайта Маладзечанскай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя Максіма Багдановіча Мінскай вобласці

Ці можна абысціся без Сеціва,

або Як адшукаць новыя камп'ютары для бібліятэкі?

Інтэрнэт не раскоша, а сродак камунікацыі. Для кагосьці гэта — аксіёма, якая не патрабуе доказаў, асабліва калі гаворка ідзе пра сталіцу ці абласныя цэнтры. Але не ўсё так проста, як можа здавацца на першы погляд.

КАМП'ЮТАР — У КОЖНАЙ БІБЛІЯТЭЦЫ?

Напрыклад, па словах намесніка генеральнага дырэктара — дырэктара па інфармацыйных рэсурсах і абслугоўванні карыстальнікаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі **Віктара Пшыбыткі**, за апошнія пяць гадоў публічныя кніжніцы краіны дасягнулі значных поспехаў у галіне камп'ютарызацыі.

— На сёння камп'ютарызаваны практычна ўсе (96 %) бібліятэкі нашай краіны, — адзначае Віктар Пшыбытка. — Да сеткі Інтэрнэт падключаны 88 % бібліятэк, электронная пошта маецца ў 87 %.

Што ж, лічбы з першага погляду ўражваюць, асабліва калі ўлічыць, што на канец 2015 года былі камп'ютарызаваны толькі 81,3 % бібліятэк Беларусі, а да інтэрнэту былі падключаны толькі 69,5 % бібліятэк. Разам з тым у якасці рэмаркі заўважым, што камп'ютар без выхаду ў Сеціва сёння, на погляд многіх спецыялістаў бібліятэчнай справы, — гэта анахронізм. А падобных “перажыт-

каў мінулага” ў айчынных “кніжніцах”, як вынікае са статыстыкі, яшчэ багата, тым больш калі паўзірацца ў лічбы па рэгіёнах. Напрыклад, калі гаварыць пра бібліятэкі Гомельскай вобласці, дык з камп'ютарызацыяй там не ўсё так гладка.

— На пачатак снежня 2022 года, — адзначае загадчыца аддзела бібліятэказнаўства Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі **Вераніка Сцяпулькіна**, — у вобласці камп'ютарызаваны толькі 86,8 %.

Паспяхова камп'ютарызацыя на Гомельшчыне замяна ў першую чаргу нястача сродкаў на набыццё камп'ютараў.

— Асноўная прычына няпоўнай камп'ютарызацыі бібліятэк Гомельскай вобласці — гэта, на мой погляд, недахоп фінансавання, — сцвярджае намеснік дырэктара Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі **Таццяна Барабаншчыкава**. — Акрамя таго, варта сказаць і пра тое, што парк камп'ютараў таксама павінен пастаянна абнаўляцца, таму нават у тых абласцях Беларусі, дзе сёння адзначаецца стапрацэнтная камп'ютарызацыя бібліятэк, як мне вядома, з гэтым узнікаюць пытанні.

У БОЛЬШАСЦІ — СТАРЫ КАМП'ЮТАР

Сапраўды, апошняя з названых спецыялістам праблем характэрна не толькі для бібліятэк Гомельшчы-

ны, а і ўсёй Беларусі. Так, паводле статыстыкі, змешчанай на сайце Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, на 1 студзеня 2021 года доля камп'ютараў, якія адпавядаюць нарматыўным патрабаванням службы персанальнай электронна-вылічальнай машыны (не больш за 4 гады), складае толькі 20 працэнтаў. Так што прыкладна 80 працэнтаў камп'ютарнага парку публічных бібліятэк краіны патрабуе мадэрнізацыі і абнаўлення.

— Так, сапраўды, 81 % з тых камп'ютараў, якія ўсталяваны ў бібліятэках Гомельскай вобласці, старэйшыя за 10 гадоў, — кажа Вераніка Сцяпулькіна. — Разам з тым сёлета абнаўленне камп'ютарнага парку адбываецца даволі паспяхова.

Па словах Веранікі Сцяпулькінай, шэраг дзяржаўных банкаў не першы год перадаюць бібліятэкам вобласці камп'ютарную тэхніку.

— Скажам, летась нам перадалі на бязвыплатнай аснове камп'ютары з Беларусбанка, а сёлета паступіла каля 60 падобных машын з Белаграпрамбанка, — паведаміла Вераніка Сцяпулькіна. — Ужо ў найбліжэйшыя дні мы будзем рассылаць гэтыя камп'ютары ў розныя бібліятэчныя сістэмы Гомельскай вобласці — у Рагачоў, Ветку, Ельск ды многія іншыя, — таму па выніках года працэнт камп'ютарызацыі бібліятэк у нас будзе яшчэ больш высокі, чым на 1 снежня.

Як бачна, паступова названае пытанне вырашаецца. Іншая справа, што, можа, гэта адбываецца не так хутка, як хацелася б.

— Праблема абнаўлення камп'ютарнага парку бібліятэк Беларусі сапраўды стаіць даволі востра, — адзначае загадчыца сектара навукова-адукацыйнага аддзела бібліятэказнаўства Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі **Анастасія Маслоўская**. — Для вырашэння гэтага пытання трэба, зразумела, разлічваць у першую чаргу на бюджэтныя сродкі, якія выдаткоўваюцца ў рэгіёнах на дзейнасць бібліятэк. Таксама можна прыцягнуць пазабюджэтнае фінансаванне, працаваць са спонсарамі.

Яшчэ адным выйсцем, як сцвярджае Анастасія Маслоўская, можа быць удзел у Рэспубліканскім конкурсе “Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры”: за перамогу ў ім выдаткоўваюцца ў тым ліку і грашовыя сродкі, якія можна накіраваць на набыццё камп'ютараў.

ДЗЕ Ж ТЫ, ІНТЭРНЭТ?

Аднак камп'ютарызацыя — гэта толькі адзін бок медаля. Кожны бібліятэкар марыць сёння не толькі пра новы камп'ютар, але і пра інтэрнэт ды бібліятэчны сайт, на якім можна было б размясціць навіны бібліятэкі, пазнаёміўшы з імі не толькі калег са свайго раёна, але і з усёй Беларусі ды свету. Таму наяўнасць бібліятэчных сайтаў — гэта не прыхамаць, а надзённая патрэба часу, з чым згодныя і многія айчыныя спецыялісты.

— На сёння ў кожнай бібліятэчнай сістэме Гродзеншчыны ёсць свой сайт, — адзначае дырэктар Гродзенскай абласной навуковай бібліятэкі імя Яўхіма Карскага **Марына Ігнатовіч**. — Напрыклад, у нас на 18 бібліятэчных сістэм ёсць каля 30 сайтаў, гэта значыць, што бібліятэчныя сайты створаны нават у некаторых асобных, нецэнтральных бібліятэках таго ці іншага раёна. Плюс мы вельмі актыўна пазіцыянуем сябе ў сацыяльных сетках. Без падобнай рэкламы сваёй дзейнасці і свайго бібліятэчнага фонду сёння, на мой погляд, бібліятэкам жыць проста немагчыма.

На жаль, наяўнасць сайтаў ва ўсіх раённых бібліятэк Беларусі — гэта яшчэ таксама далёка не аксіёма.

— Калі казаць пра Гомельшчыну, дык у нас на сёння толькі 15 раёнаў з 21 маюць свае бібліятэчныя сайты, — кажа Вераніка Сцяпулькіна. — Распрацоўка сайтаў ідзе не так хутка, як хацелася, не толькі праз нястачу фінансавання, але і праз адсутнасць у штатным раскладзе такой адзінкі, як кіраўнік ці адміністратар сайта. А падобны чалавек бібліятэцы вельмі патрэбны, бо, скажам, у ЦБС вялікіх раённых цэнтраў — Мазыра, Рэчыцы — заўсёды на сайце трэба апрацоўваць значную колькасць інфармацыі.

Што ж, пра праблему са штатным раскладам “К” пісала ўжо неаднойчы. І, як вядома са слоў спецыялістаў Міністэрства культуры Беларусі, распрацоўка новага штатнага раскладу, у тым ліку і для бібліятэк краіны, ідзе сёння поўнай хадой. Магчыма, у новых штатных раскладах будзе прадугледжана і адзінка адміністратара сайта. А пакуль бібліятэкары бяруць на сябе ролю падобных адмінаў і выстаўляюць на сайт той ці іншай “кніжніцы” разнастайны кантэнт ды самі піяраць сваю дзейнасць у сацыяльных сетках.

З усяго сказанага вынікае, бадай, адзінае: вырашыць усе акрэсленыя праблемы адным махам пакуль што проста немагчыма. Разам з тым, як агучвалася на пачатку артыкула, на сёння ў краіне ўжо зроблены значны пласт работы — лічбы камп'ютарызацыі бібліятэк Беларусі, як і паказчыкі падключэння бібліятэчных устаноў да сеткі Інтэрнэт, пастаянна, з года ў год, растуць і павялічваюцца.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ
Ілюстрацыі ўзятыя з сайтаў бібліятэк Беларусі

Скриншот сайта Мазырскай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна Гомельскай вобласці